

Ő csász. és apost. kir. Felségének 1883. évi augusztus hó 20-ról kelt legfelsőbb elhatározásával jóváhagyott

Szabályzat,

a jog- és államtudományi egyetemi karoknál tartandó tudorsági szigorlatokról.

Kiadatott a vallás- és közoktatási miniszter 1883. évi 28.291. számú rendeletével.

I. §.

A jog- és államtudományi karban, a két különböző tudománykör szerint kétféle tudorság nyerhető, u. m.: jogtudorság és az államtudományok tudorsága.

2. §.

A jogtudori fok elnyerésére három szigorlat és egy felavatási értekezés kivántatik. A jogtudományi szigorlati tárgyak a következők:

I. Első szigorlat.

- a) Római jog, a pandekta-jog befoglalásával.
- b) Egyházjog.
- c) Jogbölcsezet, a történeti részszel és a nemzetközi joggal.

II. Második szigorlat.

- a) Magyar közigazgatásjog és eljárás.
- c) Politika.
- d) Magyar Landrechtjog és eljárás.

III. Harmadik szigorlat.

- a) Magyar magánjog.
- b) Osztrák polgári jog.
- c) Magyar polgári törvénykezés.
- d) Váltó- és kereskedelmi jog.

3. §.

Az államtudományi tudori fok elnyerésére két szigorlat és egy felavatási értekezés kivántatik.

Az államtudományi szigorlatnak tárgyai a következők, u. m.:

I. Államtudományi első szigorlat.

- a) Jogbölcsezet, a történelmi részszel és a nemzetközi joggal.
- b) Egyházjog.
- c) Magyar közjog.
- d) Politika.

II. Második szigorlat.

- a) Nemzetgazdaságtan és pénzügytan.
- b) A magyar és az osztrák állam statisztikája, Európa főbb államaira való tekintettel.
- c) Magyar közigazgatási jog, beleértve a pénzügyi, igazgatási jogot, valamint a perenkívüli eljárást — telekkönyvi eljárás mellőzésével — úgy a büntető törvénynek a kihágásokról szóló részét az erre vonatkozó eljárással.

A szigorlatok a 2-ik, illetőleg a 3-ik-ban meghatározott sorrendben teendők és csak azon tudomány-egyetemen folytathatók, melynél a tudorjelölt az első szigorlatot kiállotta, valamint a pótlás és az ismétlés is csak azon tudomány-egyetemen történhetik, melynél a tudorjelölt pótszigorlati vagy ismétlésre útasított. A jogtudományi három szigorlatnál azonban a jelölt a második és harmadik szigorlatot tetszés szerinti sorrendben teheti le, úgy, hogy szabályozásától függ, vajjon a 2. §-ban foglalt III. vagy II-ikat akarja-e II-ik, illetve III-iként letenni.

5. §.

Azon jogtudorok, kik ezen szabályzat szerint a államtudományi tudori fokot is óhajtják elnyerni, csak egy szigorlatot kötelesek tenni ennek tárgyai: a nemzetgazdaságtan, a pénzügytan és a magyar és osztrák állam statisztikája Európa főbb államaira való tekintettel.

Azon államtudományi tudorok viszont, kik ezen szabályzat szerint a jogtudori fokot is elnyerni kívánják, két szigorlatot kötelesek tenni, melynek tárgyát a bölcséleti jog, egyházjog, a magyar közjog, politika- és büntetőjog képezik, a jogtudományi szigorlatokhoz tartozó tárgyak képezik, u. m.:

I. római jog, a pandekta jog belefoglalásával, a magyar magánjog és az osztrák polgári jog;

II. a büntető jog és eljárás, a magyar polgári törvénykezés és a váltó kereskedelmi jog.

6. §.

Tudori szigorlatra csak azok bocsáttatnak, kik négy évi jog- és államtudományi tanfolyamot, még pedig fejezetben hazai jogintézetben, mint rendes nyilvános joghallgatók szabályszerűen bevégezték és az eredeti indexet s a végbizonyítványt kérvényükhöz csatolják.

7. §.

A szigorlat teheréről iránti kérvény (6. §.) az egyetem jog- és államtudományi karának dekanjával nyújtandó be.

8. §.

A szigorlati vizsgáló bizottság elnöke a jog- és államtudományi kar dékánja, vagy ennek akadályoztatása esetében, a prodékán.

9. §.

A vizsgálati bizottság az elnökön kívül, négy tagból áll, kik a szigorlati tárgyaknak rendes vagy rendkívüli tanárai, továbbá a jogosított tanárok is, ha jogosultságuk alapján azon évben tandíjfizetéssel járó collegiumot tartanak.

Ha valamely tárgynak több rendes, rendkívüli vagy jogosított tanára van, ezek a szigorlatokhoz az említett sorrendben váltakozva hivandók meg.

Ha a vizsgálóbizottság az elnökkel s a vizsgálati tárgyak censoredaival együtt se állana 5 tagból, ez a szám kiegészítendő azon rendes tanárok váltakozó meghívásával, a kik mint vizsgálók épen nem, vagy ritkán vesznek részt s így leginkább ráérnek a megjelenésre, szavazó minőségben.

10. §.

Mindegyik szigorlat két órán át és pedig mindig nyilvánosan tartatik s róla jegyzőkönyv vezetetik, melybe nemcsak annak eredménye, hanem az is bevezettetik, hogy a bizottsági határozat egyhangulag vagy szótöbbséggel hozatott.

11. §.

A szigorlat eredménye felett a vizsgálati ötös bizottság egyhangulag vagy szótöbbséggel határoz.

A szigorlat elfogadottnak csak akkor tekinthető, ha az egész bizottság vagy legalább három tagja, az elfogadás mellett nyilatkozott. Kitűnő készülségű jelölt a bizottság által meg is dicsérhető.

12. §.

Ha a jelöltnek készülsége egy vizsgálati tárgyból gyenge: ezen egy tárgyból pótszigorlatra utasítandó.

A pótszigorlat egyszer ismételhető; ha a pótszigorlat másodizben sem sikerül, az egész szigorlat ismétlendő.

A pótszigorlat az elnökön kívül két tagból álló bizottság előtt teendő, mely bizottságba a szaktanárok hivandók meg vizsgálókul.

13 §.

A szigorlat ismétlésének három hónap, a pótszigorlatnak pedig hat hét letelte előtt hely nem adható.

Ismétlés egy és ugyanazon szigorlatra nézve többször mint kétszer nem engedtetik. A második ismételő szigorlaton történt visszautasítás esetén, a jelölt a hazai egyetemeken az illető tudori fokot el nem nyerheti és netalán más helyütt nyert vagy nyerendő ilyen tudori oklevelét itt nem nostrificáltathatja.

14. §.

A tudori fok elnyeréséhez kellő egyes szigorlatok közt legalább három havi időköznek kell közbejönnie, a mely azonban a tanártestület által leszállítható, de hat hétnél nem rövidebb időre. Három havi időköz kívántatik akkor is, ha az egyik tudori fok elnyerése után, a tudor a másik tudorság elnyerése végett kíván szigorlatra bocsáttatni; de ez esetben a három havi határidő nem a felavatás, hanem a letett utolsó szigorlattól számittatik; felmentésnek azonban ezen minimum alól ily esetekben nincs helye.

15. §.

A sikerrel kiállított szigorlatok után (2., 3., 5. §§.) a tudorjelöltnek egy, a letett szigorlatok valamelyikéhez tartozó tanszaktól maga által szabadon választott vagy esetleg a szigorlati bizottság által megjelölt tárgyból felavatási értekezést (dissertatio inauguralis) kell írásban kidolgoznia s negyedréti alakban fűzve, címekre vagy fejezetekre felosztva, lapszámozva és az illető lapokon a használt irodalmi művek és források idé-
nézve

16. §.

Az írásbeli értekezés csak akkor fogadható el, ha az mind beltartalmára, mind kidolgozásra nézve beható tanulmány eredményének mutatkozik s az állam hivatalos nyelvének birását igazolja.

17. §.

Az értekezést a kar két szaktanár által bíráltatja meg. Ha valamely szaknak csak egy tanára van, akkor második bírálónak azon szak tanára jelölendő ki, melyhez a bírálendő értekezés tárgya legközelebb áll.

Ha a bírálók véleménye eltérő, ez esetben a kar az értekezést egy harmadik bírálónak adja ki. Határozattá azon vélemény emelkedik, a melyhez ezen bíráló csatlakozik.

El nem fogadás esetén a jelölt más értekezés kidolgozására utasítható és a jelölt a felavatásra nem bocsátható, míg értekezése el nem fogadtatik.

18. §.

A tudori értekezés elfogadása esetében, a jelöltet a dékán felavatás végett az egyetem rectorának írásban bejelenti.

19. §.

A tudori oklevélben (diploma) képességi fokozat nem tétetik ki.

20. §.

A nagyobb rendekkel bíró egyháziak számára fennálló kánontudorság, valamint annak megszerzése az 1866. évi február 23-án kelt legfelsőbb elhatározással előszabott módosítások, a kolozsvári egyetemre nézve, az 1874. évi márczius 6-án 5643. sz. a. kelt ministeri rendelettel megállapított módosítással egyelőre tovább érvényben hagyatnak.

1893. jan. 1-től 100-100 21. §.

A szigorlati díjak, melyek mindenkor előre fizetendők, minden egyes szigorlatra nézve 50—50 koronában, pótszigorlat 30 koronában és az írásbeli dolgozat megbirálása 40, az avatási-díj pedig 72 koronában állapítatnak meg.

Ezen díjak a szigorlat vagy az írásbeli értekezés ismétlésekor újra megfizetendők.

A szigorlati díjakból az elnököt és a vizsgálatnál tetteleg részt vett tanárok mind-egyikét egyenlő rész illeti.

A felavatási értekezés birálatáért járó díj a szigorlati bizottságok tagjai közt egyenlően osztatik fel.

22. §.

A felavatásnál (promotio) tiszteletbeli tudorságnál, a jubiláris oklevél kiszolgáltatásánál s az idegen egyetemeken nyert tudori foknak a belföldön érvényesül elismerése (nostrificatio) iránti eljárásnál további intézkedésig, az eddigi szokás, illetőleg szabályok tartatnak fenn.

23. §.

Ezen szabályzat kihirdetése után azonnal hatályba lép.

Átmeneti intézkedések.

24. §.

A kik 1875. végeig a szigorlatokra jelentkeztek, az eddig fennállott szigorlati rendhez alkalmazkodhatnak.

25. §.

A jelen szabályrendelet hatálybaléptekor már megkezdett tudorozás, a szigorlat tárgyakra és a szigorlatok sorozatára nézve a jelen szabályrendelet által érintetlenü hagyatik.

26. §.

A kik iránti vizsgálatot az ellenkező irányú szigorlatra bocsátották, az iránti vizsgálatot nemcsak az ellenkező, hanem azon irányú elő államvizsgát tettek le.

27. §.

A kik az államtudományi államvizsgálatot, mint eddig a jogtudományi szigorlat előfeltételét már letették, a jogtudományi szigorlaton a politikából, közigazgatási és pénzügyi jogból, mint a melyből az államvizsgán már képesítve vannak, nem vizsgálandók és így rájuk nézve mind a tárgysorozatra, mind a szigorlatok egymás utánjára nézve az 1883. május 18-án 11.630. sz. a kelt rendeletet közvetlenül megelőzőt szabályzat az irányadó.

Ezen tétel megfelelően alkalmazandó az államtudományi szigorlat azon jelöltjeire, a kik a jogtudományi államvizsgát az idézett rendelet előtt kiállották. Ezen §. hatálya azokra is kiterjed, kik az 1883/4. tanév elejéig az egyik vagy másik államvizsgálatot, vagy mindkettőt valamely jogakadémián letették.

28. §.

Az 1884. évi január 1-től fogva senki se kezdheti a tudorozást másképen, mint a jelen szabályrendelet által megállapított tárgyakkal és sorozattal.

PÓTRENDELETEK

A TUDORI SZABÁLYZATHOZ.

11,549 szám.

Míg a jelenleg fennálló szigorlati rendszert megelőző szabályzat 4. §-ában megengedte azt, hogy a joghallgatók 8-ik egyetemi félévök utolsó hat hetében, kivételesen első szigorlatra bocsáttassanak, addig az Ő cs. és apost. kir. Felsége által jóváhagyott 1883-iki új szigorlati szabályzat ide vonatkozó szakasza (6. §.) akként rendelkezik, hogy: »tudori szigorlatokra« csak azok bocsáttatnak, kik a 4. évi tanfolyamot szabályszerűen bevégezték és az eredeti indexet s a végbizonyítványt kérvényükhöz csatolják.

Ezen utóbbi szabályzat szigorú értelmezése, kivált a korábbival egybevetve, oda vezethet, hogy a joghallgatók 8 félévök bevégezésekor még azon félév végén szigorlatot nem is tehetnek.

Mint hogy pedig szükségét látom annak, hogy kiváló szorgalmú és jeles előmenetelű ifjak részére kivételesen ezentúl is megadassék annak lehetősége, hogy első szigorlatukat már utolsó tanfélévük végén tevén le, ezáltal ügyvédi gyakorlatuk is 3 hónal előbb kezdődjék, s a mennyiben vidéken laknak, a kétszeri időzés és az egyetem székhelyén való tartózkodás költségeitől is megkíméltsenek, indokoltnak mutatkozik a szigorlati szabályzat megfelelő értelmezése, illetőleg kiegészítése.

Felhozatván az említett kedvezmény ellenében azon körülmény, hogy a 8 félév utolsó négy hetében való szigorlatra bocsátás esetében a leczkellátogatási szorgalom és figyelem, még szorgalmas joghallgatóknál is elvonatni szokott, czélszerű volna egyúttal kimondani azt is, a mi a II. és III. szigorlatra nézve már tényleg alkalmazásba választására bíztatik.

A szigorlati szabályzat ennél fogva, a budapesti egyetem tanácsának véleménye szerint, a következő két rendelkezéssel lenne kiegészítendő:

1. Nyolczadik félévöket végző jog- és államtudományi hallgatók kivételesen már nyolczadik félévök négy végzetében is szigorlatokra bocsáthatók, a mennyiben végbizonyítványt nyerniök sikerült.

2. Úgy a jog-, mint az államtudományi szigorlatos, a szigorlók által tetszés szerint választható rendben tehetők.

Mielőtt mégis a jelzett kiegészítések jóváhagyását Ő Felségénél kieszközölném, azok iránt az egyetemi tanácsot véleményes jelentéstételre hívom fel; az idő előrehaladott voltára tekintettel azonban ezen jelentésének benyújtására e rendelet vételétől számított két heti záros határidőt tűzök ki.

Budapesten, 1887. április hó 2-án.

A minister helyett:

Berzeviczy Albert s. k.,
államtitkár.

26,006. szám.

Ő cs. és apost. kir. Felsége f. é. június 28-án kelt legfelsőbb elhatározásával jóváhagyni méltóztatott a jog- és államtudomány karoknál tartandó tudorsági szigorlatokról szóló 1883. évi szabályzat 4. és 6. §§-nak oly értelmű módosítását, hogy ezentúl úgy a jogtudományi, mint az államtudományi összes szigorlatok tetszés szerinti sorrendben tehetők le; az egyetemek jog- és államtudományi karai pedig kivételesen egyes joghallgatókat, kiket arra szorgalmuk és előmenetelük alapján különösen érdemeseknek találnak, már a VIII. félév utolsó 4 hetében is szigorlatokra bocsáthatnak.

Erről a Tanácsot f. évi ápril 15-ről 774. sz. a. kelt felterjesztésére hivatkozással mihez tartásul és megfelelő közzététel céljából értesítem.

Budapest, 1887. szeptember 5.

Trefort s. k.

22,242. szám.

Mártonffy Bogdán jogszigorló folyamodványát az iránt, hogy pótvizsgálatát, melyre a III. jogtud. szigorlaton utasított, a szabályszerű 6 heti határidő helyett 4 hét múlva tehesse le, f. é. május 17-ről 846. sz. a. kelt felterjesztésére hivatkozással /- alatt azzal küldöm vissza, hogy a kérelmet teljesíthetőnek nem találtam.

Az egyetemi tanács, miként ezen fölterjesztéséből is kitűnik, az 1883. szigorlati szabályzat 13. és 14. §-át olyképp alkalmazza, hogy a rendes egymásutánban ismétlés nélkül teendő pótszigorlatok határidejének leszállítására a tanári testület jogosult ugyan, az ismétlő és pótszigorlatok határidejének leszállíthatására azonban a szabályzat a kart föl nem hatalmazza.

Kész vagyok mindamellett hozzájárulni az említett szabályzati szakaszok olyan értelmezéséhez, miszerint bármely szigorlat határidejének a szabályzat által kitűzött határok közt való leszállíthatására a tanári kar legyen jogosult.

Ily értelemben hatalmaztatott már fel egy concret eset alkalmából a budapesti egyetem is.

Ennélfogva bármely szigorlati határidő leszállításra vonatkozó folyamodványra nézve jövőben a jog és államtudományi kar lesz illetékes határozni, úgy azonban, hogy a leszállítás ismétlő szigorlatoknál hat hétnél, s pótszigorlatoknál négy hétnél rövidebb

Budapesten, 1889. május 29-én.

A minister helyett:

Berzeviczy Albert s. k.
államtitkár.

3402. szám.

A budapesti egyetem tanácsának előterjesztésére felhatalmazom a két tud. egyetem jog- és államtudományi karát arra, miszerint ideiglenesen, netáni másnemű rendelkezésemig, a jogszigorlóknak az iránti kérelmét, hogy már az egyik doktori fokozatnak elnyerése előtt, pusztán egy vagy két szigorlatuk alapján a másik doktori fokozatnak elnyerése végett kiegészítő szigorlatra bocsáttassanak, a kar saját hatáskörében intézhessen el s csakis a felfolyamodások terjesztessenek fel hozzám.

Erről a tanácsot mihez tartásul és megfelelő közzététel céljából értesítem.

Budapest, 1894. június hó 9-én.

Gróf Csáky s. k.

1931/32 3546

B 20389

